Rok I. Gazeta Żydowska Robotnicza Organ partyi socyalno-demokratycznej. Nr. 10.

די אדרעסע פון דער רעדאקציע
און ארמיניסטראציע:
Jüdische Arbeiter Zeitung
Kraków,
Sławkowska 29.

טעלעפאן נומער 624

איינצעלנע נומער 8 העל.

יודישע ארבייטער=צייטונג

ארגאן פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי.

ערשיינט יעדען פרייטאג.

אבאנאמענטס־פרייז:
יעהרליך: 4. קראנען.
האלביעהרליך: 2. קראנען.
פיערטעליעהרליך: 1. קראנע.

פרייז פון אנאנסען:
פיר יעדער שורה פעטיט א־ער
איהר פלאטץ 10 העללער.

קראקוי, ערב שבועות 8 יוני, 1905. נומער 10. Kraków, czwartek 8 czerwca 1905.

גענאסען, פערשפרייט די „יודישע ארבייטער צייטונג".

די פאגראמען אין רוסלאנד.

זעהר שארף שיידען זיך אב די היינטיגע פאגראמען אין רוסלאנד פון די פארצווייאהרדיגע און שוין ניט עהנליך צו די פאגראמען פון די אכציגסטע יאהרען. די צייט איז דאן געווען אין פערגלייך מיט דער היינטיגער א רוהיגע. אין אזא צייט זענען די צייטונגען, ווי בעקאנט, זעהר פיהלבאר אויף יעדער ערשיינונג. דאמאלס איז א יודענפאגראם אין רוסלאנד געווען פאר זיי פאר אלעם א גרויסע סענזאציע, וועלכע מען האט ניט געקענט דורכלאזען אזוי לייכט. אין די אכציגסטע יאהרען זענען די פאגראמען אין רוסלאנד געווען אן׳אונערווארטעטע ערשיינונג פאר דער ליבעראלער פרעסע אין מעריב אייראפא, וועלכע האט געמיינט, אז זי האט שוין אין גאנצען פארענטפערט די יודענפראגע. עס איז געווארען א גערויש, א געפילדער, ווי געוועהנליך אין אזעלכע פאלען; די ליבעראלע פרעסע האט אבגעזאגט דער רוסישער רעגירונג א שטיקעל מוסר און די יודען איהר מיטפיהלען און — דער מיט האט זיך עס געענדיגט.

דער קישענעווער פאגראם פאר צוויי יאהרען איז אויסגעקומען אויך אין א שטילע צייט און דערביי אין א צייט, ווען מען האט געמיינט, אז אט פאלט דער רוסישער טהראן אונטער די קלעפ פון די רעוואלוציאנערען. דערביי איז דער פאגראם געווען אן׳אונגעהייער גרויסער. די מעריב אייראפעאישע פרעסע האט ווידער דערפיהלט א גרויס „רחמנות" צו די געשלאגענע יודען און האט מאנאטען לאנג זיך מיט די פאגראמען בעשעפטיגט.

נאר אנדערש איז מיט די היינטיגע פאגראמען. זיי זענען אויסגעקומען אין א צייט, ווען די פרעסע קען זיך קיין עצה ניט געבען מיט די נייעס פון קריעגס פלאץ, ווען די מלחמה שאפט אסך מעהר סענזאציעס ווי צעהנדליגער פאגראמען. פון רחמנות ווענען אליין אהן סענזאציעס, וועט אונז קיין ליבעראלע צייטונג ניט געבען קיין פלאטץ...

ניט נור אבער פרעמדע האבען זיך צו פאגראמען צו געוועהנט. מיר אליין קיקען שוין ניט אויף די פאגראמען ווי אויף דעם קישענעווער, ניט אכטענדיג אויף דעם, דאס די איצטיגע פאגראמען זענען פיעל גרעסערע. איך וועל ברענגען איין ביישפיעל. נאך דעם קישענעווער פאגראם האבען זיך געשאטען נדבות פאר די פאמיליען פון די געטויטעטע און פערוואונדעטע אזוי פיעל, אז עס האט ווירקליך געמאכט א גוטען איינדרוק. היינט, טהוט מען אבסאלוט אין דער הינזיכט גאר ניט, חאטש דער דלות איז אין זיטאמיר און אומגעגענדען א גרוילליכער. קיין הונדערט רובעל האט נאך דער פעטערסבורגער „פריינד" ניט צונויפגעזאמעלט פאר זיטאמיר, חאטש ער קלייבט שוין דריי וואכען...

און נאך איינס. דער קישענעווער פאגראם האט אונז געעפענט די אויגען אויף דעם פאקט, אז געגען די פאגראמען דארף מען זיך פאר אלעם וועהרען אויף׳ן שטעל אין ארט. עס איז קלאר געווארען, אז עס איז לייכטער צו טויטען עטליכע ענטלאפענע און אין קעלער אדער אויף׳ן בוידעם בעהאלטענע „איד״ א״עם, וואס שטעלט זיך אנטקעגען. דער איצטיגער פאגראם לערנט אונז אבער ווידער עטוואס נייעס: אז די ביזהעריגע זעלבסט־שוטצען קענען נאך די יודען גאר ווייניג אבוועהרען, ווייל זיי פאסען זיך ניט צו צו דעם געגנער. נעהמען א רעוואלווער, ארויספאלען אויף׳ן גאס און שיעסען איז ווירקליך גאנץ לייכט, אבער עס איז ניט גענוג. דער היינטיגער פאגראם האט בעוויזען, אז די מעהרסטענטהייל יודישע הרוגים זענען געפאלען פון שטיינער, דרענגער און ז. וו. אז די יודען האבען ניט שטענדיג געקענט שיעסען. אין זיטאמיר זענען אקליינע צאהל בויאנעס בעפאלען די עדה יודען, וואס צעהלט העכער 30 טויזענד מיטגלידער. ניט נור מיט רעוואלווערן, וועלכע א קליינע צאהל האט און קען בענוטצען, דארפען זיך די יודען וועהרען, נור מיט וואס זיי האבען אונטער די הענד: מיט שטיינער, דרענגער און ז. וו. ווייל נור דאן, ווען וועניגסטענס שטאקע יודען וועלען ווערען מוטהיג און וועלען קעמפפען ניט נור מיט רעוואלווערן, פון דער ווייטענס, נור זאנאר נעזיכט אין געזיכט, דאן וועט די „זעלבסט־שוטץ" ברענגען די פאלע נוטץ.

* * *

אין זיטאמיר איז דאס ערשטע מאל אומגעקומען א קריסט, קעמפפענדיג פאר די יודען מיט די בויאנעס: איין שוואלב קען אבער קיין זומער ניט ברייגנען. אין מעליטאפאל האבען די קריסטען אנגעפיהרט „די זעלבסט־שוטץ" און דארט איז טאקע קיין איין יוד ניט געטויט געווארען. די ערשיינונג איז זעהר א פרעהליכע, אבער אויך א נאטירליכע, ווייל די איצטיגע פאגראמען שאדען ניט וועניגער ארינטליכע קריסטען ווי די יודען. אבער דארט האבען עס געטהון יחידים, געטריבען פון מענשען געפיהלען און געזונדען אינסטינקט. גאר אנדערש איז עס דארט, ווי אין קרוין פוילען, וואו עס איז דא א שטארקע ארבייטער ארגאניזאציע. אין ווארשא האט די פאליציי געגומען אגיטירען פאר א פאגראם. זי טהוט עס שוין זיין עטליכע יאהר, נור עס איז איהר נאך ניט געלונגען. איצט מיינט זי, זענען די בעדינגונגען פאר א פאגראם בעסערע. די פוילישע סאציאליסטישע פארטיי (פ. פ. ס.) האט דעריבער ארויסגעגעבען אן׳אויפרוף פון וועלכער מיר ברענגען די וויכטיגסטע שטעל:

„לאמיר זיין גרייט און לאמיר וואכען! לאמיר עפענען אלעמען די אויגען אויף די פאדלע ארבייט פון דער רעגירונג מיט איהרע דיענער. לאמיר זיין גרייט טהעטיג אבצוווארפען יעדע פרובע צו מאכען א פאגראם געגען יודען.

און די אונטערדריצער זאלען וויסען, אז פאר זייער פאדלע ארבייט וועט זיי טרעפען א באלדיגע שטראף, וועלכע וועט זיי אויף שטענדיג אבנעהמען די מעגליכקייט צו פערשפרייטען גיפט פון שנאה.

ברידער! לאמיר געדענקען די טאג פון רעוואלוציאנערען קאמפף, ווען דאס בלוט פון די ארבייטער־יודען האט זיך געגאסען צוזאמען מיט דעם בלוט פון די קריסטען! דער געמיינזאמער בלוטיגער קאמפף האט פעראייניגט דעם פראלעטאריאט מיט א בונד פון ברידערליכקייט אויף אייביג!

אלע ארבייטער אהן אן׳אונטערשיעד פון גלויבען, נאציאן, פארטיי איינגט א געמיינזאמער ציעל — די נקמה פאר אונזערע אפפער, דער אומשטורץ פון צאראט. מיר וועלען זיך ניט לאזען אבפיהרען פון דיזען ציעל!

א נקמה אויף די צארישע תלינים! נידער מיט די וואס פלאנצען שנאה! עס לעבע די אינטערנאציאנאלע סאלידאריטעט און די ברידערליכקייט פון די ארבייטער.

Zofia Biesiadecka

Oświęcim.

Przez Wysokie ck. Namiestnictwo koncesyon.

Biuro PODRÓŻY
Zofii Biesiadeckiej
Oświęcim (dworzec)
sprzedaje bilety okrętowe
do Ameryki

I., II. i III. klasy dla parostatków pospiesznych, oraz bilety kolejowe dla kolei północno-amerykańskich we wszystkich kierunkach.

Ceny ściśle wedle taryf okrętowych i kolejowych

Bilety okrętowe do Kanady

i bilety kolejowe kanadyjskie.

Prospekty darmo i opłatnie.

Tajny memoryał kuratora warszawskiego Szwarca

w sprawach szkolnych

Cena 1 kor. Cena 1 kor.

Strejk polityczny w Królestwie Polskiem

Cena 2 kor. Cena 2 kor.

Do nabycia we wszystkich księgarniach oraz administracyi „Naprzodu“ i „Przedświtu“ (Kraków, Grodzka 50). Zwracający się wprost do administracyi, nie ponoszą kosztów przesyłki.

= F. MISSLER, BREMEN. =

CESARSKIE PAROWCE

„Kaiser Wilhelm II.“	215 metrów długi
„Kronprinz Wilhelm“	202 metrów długi
„Kaiser Wilhelm der Grosse“	198 metrów długi

jadą z Bremy do Nowego Yorku 6 do 7 dni.

Odjazd we wtorki.

Cesarskie parowce jadą tylko z **Bremy**, kto więc chce cesarskimi parowcami jechać, **może zupełnie swobodnie bez przeszkody podróżować, nikt** nie ma prawa zabronić mu tego. Każdy powinien już w domu postanowić w jakim kierunku jechać zamierza i nie powinien w drodze dać się namówić, lub odwieść od swego zamiaru.

Każdy ma swoją wolną wolę i może za swoje pieniądze podróżować dokąd chce.

W każdym jednak razie należy się zawczasu postarać o miejsce na statku, a dla zapewnienia tegoż należy wcześnie nadesłać na mój adres 20 koron zadatku.

F. Missler, Bremen, Bahnhofstrasse 30.

צו בעקומען אין אלע גרעסערע געשעפטען

PARVEOL

!!

די ריינסטע

גוואראנטירטע

פפלאנצונגס

פוטער

פארטרעט פאלשטענדיג
דאס נאטירליכע פוטער.

נויטהיג אין יעדער יודישער
קעך צום קאכען, פרעגלען
און באקען.

ן דער פאבריק פון יאנ. זינגער אין ביעלסק (עסטרייכישע שלעזיען).

דער גענ. פערטרעטער פיר גאליציען און בוקאווינא:

Simon Loria, Kraków, Sebastayna 20.

Do

Ameryki!

jakoteż do innych zamorskich krajów przeprawia najtaniej powszechnie znana firma

B. Karlsberg, Hamburg

Ferdinandstr. 15.

☞ **Nim kto szyfkartę kupi, niech porówna moje ceny z cenami agentów okrętowych.**

Skład Piwa Karwinskiego

Jego Eksc. hr. Larisch-Mönnich'a

Kraków, ul. Poselska 15 — Telefon. 431

poleca P. T. Publiczności swoje wyśmienite piwa

jako specyalność

PIWO ZDROWOTNE

à la Kulmbachskie

(Granatbräu)

I PIWO CESARSKIE

à la Pilzneńskie, beczkowe i butelkowe.

jako specyalność

Wysyłka do domu. — O liczne zamówienia uprzejmie uprasza

Skład Piwa Karwińskiego

Wydawca i odpowiedzialny redaktor Ignacy Gross. Z drukarni Józefa Fischera w Krakowie

לער זענען לעכערליך געגען אונזערען אייזערנעם פערבאַנד, ווייטער זאָגט ער, דאָס ער האָט געהערט פון מאַנכע גענ., דאָס מען זאָל מעהר זאַמלען שטרייק פאָנד, פערזיכערט ער. אַז אין וויכטיגסטען מאָמענט ד. ה. אין אַ שטרייק וועט קיין געלד נישט פעהלען, ווייל עס איז דאַ גענוג, דער רעדנער ענדיגט מיט איין אַפּעל צו די קאָלעגען, דאָס זיי זאָלען פאַרגעבריים זיין צו דער מלחמה ווי די סאָלדאַטען. און שטעלט אין דעם זינן אַ פּאַסענדע רעזאָלוציע.

אין דער דיסקוסיאָן האבען אנטהייל גענומען גענ. גאָוועל, בלווישטיין, שיף, מאיער, פעללער, ניזא, באַראַנאָווסקי און פיעל אַנדערע צו מאַנכע פּונקטע. אַלע האבען אויסגעדריקט איינשטימיג זייער פערטרויען צום פאָרזיטץ פון פערבאַנד פאַר זייער אונטערנאָהמענע אַרבייט אויך גענ. מישיאַלעק האָט זעהר היים געשפּראָכען און האָט פאָרגעשטעלט, ווי די ארבייטער אין רוסיש־פּוילען קעמפּפען אום זיך די עקאָנאָמישע לאַגע אַ ביסעל צו פערבעסערן און שטאַרק קריטיזירט די שעפּס פאַר זייער נישט טאַקטישען איינפיהרען.

דאַן האט נאָך געשפּראָכען גענ. טיטץ און האט געזאגט, דאָס די מאַנכע פּונקטען וואס זענען שוין בעשטעטיגט געוואָרען, פערלירען יעצט דעם ווערט און ביי די נייע קאָנפערענץ וועלען אונזערע אַלע פאָדערונגען פריש ערנייערט ווערען. די רעזאָלוציע, וועלכע דריקט אוים דעם פאָלקאָמען צוטרויען צום דרוקער פערבאַנד, איז איינשטימיג אַנגענומען געוואָרען.

ווייטער האָט דער רעדנער גענוי בעשפּראָכען די לאַגע פון די העברעאישע זעטצער, פון דער פערגאַנגענהייט און דער געגענוואַרט, ווי פאַר צוועהן יאָהר האָבען זיי נאָר פערדיענט 5, 6 אָדער 7 גולדען אַ וואָך, ביז מען האָט זיי ערשט אָרגאַניזירט, און דעריבער איז קיין וואונדער אַז דער העברעאישער זעטצער שטעהט נאָך נישט גלייך מיט די אַנדערע זעטצער, ווייל מען האָט נישט געקאָנט מיט איין מאָהל אַזוי פיעל העכערען זייער געהאַלט, אָבער איצט ווי אַלע זענען שוין אָרגאַניזירט אין קראַקוי אין פּאָדגורזע און פערדיענען אויסער מיט קליינע אויסנאַהמען — איבערן יעטצטיגען טאַריף (ד. ה. 2. קלאַס 11 גולדען) אין פערלאַנגען די גלייכשטעלונג מיט די פּוילישע זעצער איז זייער פערלאַנגען זעהר בעגרינדעט, זייער אַרבייט איז נאָך שווערער פון אונזערע. איינער פון די קראַקויער בוכדרוקער האָט זיך שוין בעלעסטיגט מיט די אַנגעלעגענהייט (אים געבעטען) און האָט געזאָגט דאָס מען קען די יודישע זעטצער נישט גלייך שטעלען מיט די פּוילישע (?) אָבער מיר האַלטען זיך ווייטער ביי דעם דאָס מען מיז זייער לאַגע פערבעסערען און שטעלט פאָלגענדע רעזאָלוציע:

„די פערזאַמעלטע אין 4 יוני 1905 גענאָסען דרוקער, פערלאַנגען גלייכצושטעלען די העברעאישע זעטצער מיט די אַנדערע און בעפאָלמעכטיגען דאָס פּרעזידיום פון דער פערזאַמלונג צו אונטערנעהמען די אַקציאָן".

די רעזאָליציע איז איינשטימיג אַנגענאָמען געוואָרדען נאָך שלוס רעדע פון גענ. טיטץ וועלכער האט געדאַנקט די פערזאַמעלטע פאַר'ן צאהלרייכען ערשיינען האט ער זיי גערופען צור איינינקייט און אויסגערופען צום זיעג.

דער פאָרזיצענדער גענ. מישיאַלעק האט געשלאסען די פערזאמלונג 1 אזיינער מיט דעם אוים דרוק עס לעבע די אונטערנאַציאָנאַלע אַרבייטער פעראייניגונג. די פערזאַמעלטע זענען זיך [illegible] מיט די „רויטע פאָהן" אויף די ליפּען.

אָבסערוואַטאָר.

באַסיע און סאַסיע.

אַ סאָציאַליסטישע לעקציאָן פאַר אַנפאַנגערס.

צוויי נייטערקעס, באַסיע און סאַסיע, האָבען געאַרבייט מיט'ן נאָדעל, — שווער געהאָרעוועט און קוים אויף חיונה פערדיענט. דאָס לעבען איז זיי מיאוס געוואָרען געהענדיג, געהענדיג אַלץ דאָסזעלבע אָהן אַ שיעור, קוים פערט'ג ווערענדיג מיט דער אַרבייט און צום סוף קוים האָבענדיג אויף היונה. מיט אַמאָהל האָט באַסיע אָוועקגעשטעלט אַ נעה־מאַשין ביי זיך. זיא האָט גענומען אויסשטעפּען פיינע זאַכען. זי האָט אויך געאַרבייט אַ סך גיכער ווי פריהער און האָט געקענט לאָזען וועלוועלער. סאַסיע האָט געביך פערלאָרען איין קונד נאָך דעם אַנדערען; האָט ניט געשלאָפען קיין נעכט און איז שיעור פון הונגער ניט געשטאָרבען.

איינמאָהל האָבען זיך ביידע פרויען בעגעגנט, סאַסיע האָט זיך ניט געקענט איינהאַלטען און איז ארויפגעפאַלען אויף באַסיען מיט טרעהרען און מיט קללות, אַז זי האָט איהר אונגליקליך געמאַכט. באַסיע איז געווען אַ חיטרע, קאָלטבלוטיגע פרוי. איך האָב דיר אונגליקליך געמאַכט? אַז גאָט האָט מיר צוגעשיקט אַ מאַשין, בין איך שולדיג? נור וואָס דאַרפסטו וויינען! אָט איך האָב אַ פּלאַן, גלויב מיר איך קען ניט צוזעהען דעם רחמנות פון דיר, און וועל דיר העלפען, אָט הער אוים: וואָס דאַרפסטו זיך אַזוי פּלאָגען, אַרבייטענדיג מיט די הוילע הענד, — סיי ווי סיי גילט דאָך שוין היינט דיא האַנדאַרבייט ניט. עס פאָדערט זיך געשטעפּטע אַרבייט און בילינערע, נו, לאָמיר מאַכען בשותפות; נעטער ניט נעצען! איך קען אַ נעטין, ווי פרייהייט, ניט שעצען: זי איז אַ שטער צו די פעסטע געזעצען, וועלכע מ'דאַרף געגען פיינד וואָס בעזעצען — מיינע תילים, די פירשטען, די שררות מיט אונערהערטע משונענע סברות; אויך טויג די גלייכהייט, פאַר מיר אויף כפּרות, אָט אזא געצקע מאַכט אָן גרויסע צרות, איהר אָרט דאַרף ניבער זיין דער בית הקברות, איידער צו שטעהן אין איין טעמפּעל מיט מיר; קורץ, שטעלט קיין געצין ניט אויף, געבען מיר.

לא תשא את שם.

פאַלשע שבועות טאָר קיינער ניט שווערען, וואו ער קען דערפון ניט מעהר ווערען, ווייל אום עשירות צו קענען פערמעהרען, וועלכעס איין יעדער מוז אימער בעגעהרען, מעג ער אין מסחר (און ווער וועט איהם וועהרען?) טאָן וואָס עס טויגן מיט חן מיליאָנערען, זאָגען אַ ליגען, וואָס לאָזט זיך נור הערען, און, וואו עס בעט זיך, דעם ליגען בעשווערען. אָבער אַן אַרבייטער טאָר דאָס ניט טאָן, וואָס אַ מענש טהוט ווען ער האָט אַ מיליאָן; ער איז ניט מעהר ווי פון קלעצער אַ שפּאָן, ער דאַרף קיין סטאָוועקע ניט שטעלען אין קאָן, זיין פּלאַטץ איז אונטען און ניט אויבען, דאָרטען בעדיענט ער די גילדערנע פאָהן, זייענדיג נור צו כפּרות אַ האָהן; ער מוז זיין עהרליך צום געלד־זאַק, צום טהראָן, ווען ער געהט שווערען אַ נדר זיך טאָן.

זכר את יום השבת לקדשו.

איין טאָג אין וואָך ניט דעם אַרבייטער רוה, גלייך מיט'ן פערד, מיטע'ן אָכס, מיט די קוה; קרימט ער זיך, זאָגט צו איהם בחור, הערצו, מאַכסטו האַוואַייעס דאָן געהסטו אים־נו, דאַן קענסטו רוהען מיט „לויפערס" ווי דו, וועלכע מ'זאָגט אָב, שליסט די טהיר פאַר זיי צו, און ווי געפינען די אייביגע רוה. איהר, מיינע קינדער, האָט אָבער דאָס רעכט, אויב איהר בעדאַרפט האָבען שבת אַ קנעכט פלייש, אייך צו בראָטען, צו שמערגלען אַ העכט, אַלץ צו דער לאַנגען וואָס גוט איז און עכט — אייערע דיענער, דעם לומפּען־געשלעכט, נאָר ניט צו געבען קיין רוה, ווייל דאָס ברעכט בעסער אריין די חברה אין יאָך, איהר אָבער רוהט יעדען טאָג אין דער וואָך.

כבד את אביך ואת אמך.

עהרען זאָל יעדער זיין פאָטער און מוטער, ווי דאָס דאַרף טאָן יעדער פיינער אין גוטער — זיהן, וועלכער האָט זיינע ביינעל מיט פוטער, ווילבער און גאָלד און שאיילען קאָלקוטער, פערזישע קאָפּעטס, ברושטין, פערלמוטער אַלץ פון די עלטערען — פאָטער און מוטער, ער מוז זיי עהרען און אַכטען זאָגסט טוט ער — דאָס, וואָס איך זעה מיט אַ צאָרניגען בליק, ווייל ער מוז דאַנקבאַר זיי זיי פאַר זיין גליק. אָבער דער מענש, וועלכער געהט אין פאַבריק, ער, וועלכער ברעכט אָפּט זיין האַלז און געניק, ווייל איהם האָב'ן ניט אויף מיין גילדערנע בריק טאַטע און מאַמע געבראַכט מיט מוזיק — אין מיין שיין וועלטעל מיט יאָהרען צוריק, ער דער באַלוואָן, מעג אַ פאָטער אַ קראַנקען, וועלכער האָט ניעמאַלס געהאַט געלד אין באַנקען, לאָזען פערגעהען אָהן שפּייז אָהן געטראַנקען, בורטשענען און מיט זיין מאַמען זיך צאַנקען, ער האָט ניט זאַכען פאַר וואָס זיי צו דאַנקען ווי איהר פערגאָלדעטע ראַמען און הערען און איהר מחוט פאָטער און מוטער פערעהרען.

לא תרצח.

קיינעס זאָלט איהר, מיינע זין, ניט דערשלאָגען וואָסערע אוצרות איהר זאָלט ניט פערמאגען, דאָס איז אַ שווערע עבירה צום טראָגען, ליגט זיך אַזוי ווי אַ שטיין אייך אין מאָגען, אָבער איהר דאַרפט זיך ניט קווילען און פּלאָגען, אויב עס זאָל קומען אייך עמיצער זאָגען, אַז דורך אַ קעסעל, וואָס איהם האָט צוטראָגען דאַמפּף אין פאַבריק, ביי אייך האָבען געקריגען עטליכע מענשען די מוחות צע־

און דאס האט ארויסגעגעבען די זעלבע פארטיי, וואס פיהרט די גאנצע ארבייטער בעוועגונג אין ווארשא, א פארטיי וואס האלט איצט אין געפענגניש דעם צארישען קאט אין ווארשא, מאקסימאוויטש וועלכער ריהרט זיך ניט פון שלאס זייט דער באמבע אויף דער מיאדאווער גאס.

וואס זשע זינגסטו מרה שחורה?

פייגעל קליינער, פייגעל שיינער,
וואס־זשע זינגסטו פולל מיט שמערצען
וויא ס'וואלט זיצען טיעף פערבא־גען
די פערצווייפלונג אין דיין הערצען?

ס'איז דיא לופט דאך אזוי ליעבליך,
און פון בלויען הימעל, מונטער,
מיט א לאכענדיגען פנים
שפיעלט דיא זונן אויף אונז ארונטער?

וואס־זשע זינגסטו מרה שחורה,
פייגעל ליעבער, פייגעל שיינער
אפשר ווילסטו הויך דארט שוועבען
וואו ס'איז העללער, וואו ס'איז ריינער?

און פאנגסט אן דיא פליגלען שלאגען,
ווילסט אין לופט זיך אוועקטראגען, —
וועה... דערפיהלסטו דיינע וואונדען,
פיהלסט ווי שטארק דו ביסט געבונדען?!...

י. ס.

די עסטרייכישע דרוקער פאר דעם טאריף קאמפף.

די אונטערהאנדלונגען פון די דרוקער מיט די פערטרעטער פון די פרינציפעלער אין וויען זענען אונטערבראכען געווארען דורך די פרינציפעלער. נאך איינינע וואכען שווערע און לעסטיגע בעראטהונגען האבען געמוזט די פערטרעטער פון די גענאסען זעצער און מאשינענמייסטער די בעראטהונגען פערלאזען, דורך דעם וואס די פערטרעטער פון די פרינציפעלער זענען ארויס מיט איין אנטראג אז ביי די זעטצמאשינען פון סיסטעם „מאנאטיפע" זאלען בעשעפטיגט ווערען אונקוואליפיצירטע בעל־מלאכות, אויף וועלכען די פערטרעטער פון די גענאסען האבען נאטירליך נישט געקאנט איינגעהן. נישט נענוג דאס די סארטע מאשין פערטרעט 5 זעצער און זיי ווערען דורך דעם ברויט לאז – ווי עס זענען שוין דא איין אונגעהייערע צאהל פאסטען לאזע — זאלען נאך אונקוואליפיצירטע ארבייטער בעשעפטיגט ווערען, און האבען א געגענאנטראג געשטעלט, וועלכער לויטעט: „ביי אלע זעצמאשינען, אהנע אונטערשיעד פון סיסטעם, מוזען נור קוואליפיצירטע זעצער בעשעפטיגט ווערען. אויף דעם אנטראג האבען די פרינציפעלער נישט געוואלט איינגעהן און האבען זייער אנטראג אויך נישט געוואלט צוריקציהען. האבען די גענ. א דעקלעראציע פא־געלעגט. אין וועלכער ערקלעהרען, דאס זיי נעהמען מעהר אין דער בעראטהונג קיין אנטהייל.

ווענען דעם איז אין גאנץ עסטרייך זונטאג דעם 4 יוני 1905 אבגעהאלטען געווארען פראטעסט פערזאמלונגען פון אלע דרוקער גענאסען געגען דעם פערהאלטען זיך פון די שעפס צו דעם פערלאנגען פון די ארבייטער און אויך אין קראקוי האט זונטאג, דעם 4 יוני, שטאטגעפונדען א פערזאמלונג אין האטעל „אוניאן", אויף וועלכער עס האבען זיך איינגעזאמעלט אלע זעצער פון קראקוי און פאדגורז, עס זענען אויך געווען אלע העברעאישע זעצער. די צאהל האט דערגרייכט ביז 300 גענאסען.

10 אוהר אין דער פריה האט גענ. טיטץ געעפענט די פערזאמלונג און האט ערקלעהרט די וויכטינקייט פון דער פערזאמלונג. אלס פארזיצענדע זענען געוועהלט געווארען איינשטימיג גענ. מישאלעק און באנדורא, אלס סעקרעטער גענ. פעלעקס.

דער פארזיצענדער ערטהיילט דאס ווארט גענ. טיטץ. אין א שטונדיגע רעדע, האט דער רעפערענט אויסגעוויזען דאס ניעדערטרעכטיגע פערהאלטען זיך פון די פרינציפעלער צו יעדען פונקט בעזונדער און האט אויך אויסגעוויזען ווי שווער די בעראטהונגען זענען געווען אויף יעדען פונקט וו. צ. ב. די זעצער פערלאנגען איין נייען טאריף אויף 3 יאהר און די שעפס ווילען, אז דער היינטיגער טאריף — וועלכער איז נאך מיט פיעל זאכען פערשערפערט געווארען אין זייער פראיעקט — זאל זיין וויכטיג ביז 1915 ד. ה. נאך 10 יאהר. ווי צום אויסלאכען דאס איז פערשטעהט א יעדער איינער — זאגט דער רעדנער — די לעצטע 5 יאהר איז נישט מעגליך געווען דורך צוקומען: די לעבענס מיטעל האבען זיך געהעכערט מיט 50 פראצענט און אויך די וואהנונגען זענען אונגעהייער טהייער געווארען, איז קיין רעדע פון אזא פראיעקט צו שפרעכען. דער רערנער זאגט, אז דעם 30 יוני ענדיגט זיך די צייט פונ'ם אלטען טאריף און ווען ביז דאהין וועט נאך קיין נייער ניט זיין — וואס איז גאנץ וואהרשייהנליך — וועט דער טאריף נאך וויכטיג זיין ביז ענדע דאס יאהר ד. ה. ביז יענער 1906. דער רעפערענט פערזיכערט דאס די אלע דראהונגען פון די פרינציפע־

פעליעטאן.

oooo

יוצר ליום שני של שבועות

(דער קאפיטאליסטישער נוסח)

אדער

גאטט מאמאנ'ס

עשרת הדברות – צעהן געבאטע.

וכל העם רואים את הקולות.

(פיוט נעים על פי סדר האלף בית).

אויסגעשטאפט אזוי ווי א מאטראק, ברייט און גלאנציג ווי א טולער טאץ, געהט אראב, אין וואלקענס איינגעהילט, דער גאט מאמאן, פיל מיט שטאלץ ערפילט, האלט די נייע לוחות אין דער האנד, וועלכע ער דערלאנגט די נייסטליכע פון זיין לאנד. — זיי, די דיענער פון דעם קאפיטאל, חברה־לייט, גראב, האבזיכטיג, ברוטאל, טאנצען ווי די ווילדע פאר גרויס פרייד, יובלען און שלינגען זייער הערצ'ס רייד, ביטרע בליקען ווארפענדיג ארום, לויבען זיי איהם מיט א שטילען ברום, — מיט אמאל ווערט ווי דער טויט שטיל איבעראל. נאט־אייך, זאגט, דער נעץ פון קאפיטאל, סדרים נייע פאר די אלטע וועלט, עכטע צעהן געבאטע, קלאר צונויפגעשטעלט. פאר די מענשען וועלכע איך מאך רייך צו פערבליסצענען מיין קעניגרייך. קומט אהער, איהר אלע מיינע קנעכט! רוימט אוועק פון דאנען גלייכהייט, פרייהייט, רעכט; שטעלט זיך ארום מיר און הערט מיט קאפ מיין תורה, תורת כסף הייסט זי, הערט און האט קיין מורא.

* * *

וידבר אלהי הכסף.

עס האט געדונערט און געבליצט. גאט מאמאן איז ארויסגעריטען אויף די גילדערנע קאלב, האט אויפגעהויבען זיינע לוחות און ווען די לופט איז געווארען ריין פון גאלד־שטויב, פון פולווער, פון שוועבעל־גערוך און פון פארע, האט ער אויסגעשריען אין דער הייך די צעהן געבאטע:

אנכי הכסף אלהיך.

הימעל און ערד הערט מיך אויס און זייט וויסען: איך, קאפיטאל, בין די וועלט, דאס געוויסען; איך מאך פערהונגערן. איך לאז געניסען; שאלט איבער גאלד גרובען, טייכען וואס פליסען; אהן מיר ווערט אלעס פערניכטעט, צוריסען; איך קען פערגיפטען און איך קען פערזיסען — יעדערן'ס פעטען און מאגערן ביסען; איך הערש אליין, איך מעג פערגיסען — בלוט אין מלחמות און גיב פאר א קיסען — מענשען ערמארדעטע, שטיינער אין פעלד, ווייל איך אליין בין דער הערר פון דער וועלט, איך ברענג די ווארימקייט, איך ברענג די קעלט, איך הערש אליין פון עק־וועלט ביז עק־וועלט, איך בין גאטט־מאמאן, מיין תורה איז געלד!

לא יהיה לך אלהים אחרים.

מאכט אין מיין טעמפעל ניט אנדערע געצען, איך וועל ניט לאזען אנאנדער גאט זעצען אויף מיין פערגילדעטען טהראן צו פערלעצען מיינע געזעהלען, — ניט

און־פּאַסזשוען קרינט מען קיין מאַשינען און קיין מיליאָנען ניט. מען קריגט זיי סיידען פון דעם אַנדערנס שוויים.

די אַרבייטער מוזען אַלזאָ אָנקומען צו די קאַפּיטאַליסטענס לאַסקע, ווייל זיי האָבען ניט קיין מאַשינען און קיין פאַבריקען מיט וואָס צו אַר־בייטען. וועהרענד די קאַפּיטאַליסטען האָבען דאָס יאָ. די קאַפּיטאַליסטען האָבען דאָס אָבער ניט כשר, נור זיי רויבען דאָס אַוועק פון די אַרבייטער.

אַלזאָ? זאָלען די אַרבייטער צונעהמען דאָס זייעריגע — די פאַב־ריקען מיט די מאַשינען מיט אַלץ, וואָס מען דאַרף צו דער אַרבייט אָדער צו פיהרען פון איין פּלאַץ אויף דעם אַנדערן (באַהנען, דאַמפף־שיפען, א. ז. וו.) ווי זאָל מען דאָס אָבער טהון? זאָל יעדער אַרבייטער זיך נעהמען איין מאַשין, אָדער איין רעדעל? דאָס וואָלט קיין פּלאַן ניט געווען. ער־שטענס וואָלטען אין עטליכע וואָכען אַרום איינינע פערלאָרען און די אַנ־דערע געוואונען, און עס וואָלט ווידער געווען באַסיעס מיט סאָסיעס. — קאַפּיטאַליסטען מיט אַרבייטער. צווייטענס — צו וועמען געהערען די מאַשינען? צו אַלע אַרבייטער צוזאַמען. דריטענס, קען דען דער איינצעלנער אַרבייטער אַרבייטען מיט אַ גרויסע מאַשין? — ניין, צו דעם מוז מען האָבען אַז אַ סך אַרבייטער זאָלען אַרבייטען צוזאַמען (וועגען איין רעדעל פון אַ מאַשין איז, נאַטירליך, ניטאָ וואָס צו ריידען).

— ווי זשע זאָל מען טאָהן.

אַוועקנעהמען די פאַבריקען מיט די מאַשינען פון די קאַפּיטאַליסטען און מיט דעם אַרבייטען בשותפות, און וואָס מען וועט אויסאַרבייטען זאָל געהערען צו אַלעמען. קיינע בעה״ב, קיינע געדונגענע קנעכט. אַלע גלייך — אַלע אַ אַרבייטער אַ פּרינציפּעלע.

אָט דאָס ווילען די סאָציאַליסטען. („פאָרווערטס“).

כראניק.

ענה לכסיל כאולתו. דער לעמבערגער „טאַגבלאַט“ וואַרפט זיך אויף גענ. דר. דיאַמאַנד דערפאַר, וואָס ער האָט ניט געלאָזט מל'ה זיין, זיין קינד. מערקווירדיג, אַז די צייטונג אַפּיעקאָוועט זיך ספּעציעל מיט דער מילה. מיט אַ יאָהר צוריק האָט ער אויסגעטראַכט אַ ליעגען, אַז גענ. דאַשינסקי האָט אַריינגעטראָגען אין פּאַרלאַמענט אַנ'אינטערפּעלאַציע צו פאַרוועהרען דאָס מלה זיין; יעצט איז ווידער מילה. עס איז אונז זעהר אינטערעסאַנט, צו וועט דער זעלבער גאָטס קאָזאַק אַרויסטרעטען אַזוי שאַרף געגען דעם ציוניסטישען פיהרער, וועלכער וועט אין גיכען פאַרנעהמען די שטעלע פון דר. הירצל, דר. נורדוי, וועלכער האָט אַ קריסטליכע פרוי און איז איין אונגלויביגער. צו וועט ער וועגען איהם אויך שרייבען, אַז ער איז דעריבער אַנ'אַנטיסעמיט, אַזוי ווי ער האָט געשריבען וועגען גענ. דר. דיאַמאַנד? אָדער ער וועט וואַרטען ביז דר. נורדוי וועט זיין זוהן, פון דער קריסטליכער פרוי ניט מל'ה זיין?

זובחי אדם עגלים ישקון. די ניעדער-עסטרייכישע שטאַטהאַלטעריי האָט אויפ־געהויבען דעם בעשלוס פון דער אַנטיסעמישער וויענער געמיינדע ראַטה (וועגען וועלכען מיר האָבען געשריבען אין פאָריגען נומער) וואָס האָט אונלענגסט בעשלאָסען צו שטערען דאָס שחט'ען און האָט עס מאָטיווירט דערמיט, ווייל דער בעשלוס איז געגען די גרונד־געזעטצען און דאָס שחט'ן לויט יודישער ריטואַל טהוט נישט פּלאַגען די בהמות און עס איז דעריבער קיין צער בעל־חיים. ג.

פון קראַקוי'ער קולטוספאָרשטאַנד. דעם 31־טען מאַי איז געווען אַ זיטצונג אין קולטוספאָרשטאַנד אויף וועלכען עס איז געוועהלט געוואָרען אלס צווייטער וויטצע פּרעזידענט הערר אברהם מאַרגוליעס מיט 15 שטימען אויף 24 אַנוועזענדע פאַר־שטעהער. צו דער זעלבער זיטצונג זענען איינבערופען געוואָרען די הערן סינא פּעלטץ, יודל בירנבוים, דר. גאָלדוואַסער און הער ה. מ. גראָסס אַלס נאַכשיבערס אויף די ערטער פון די אונלענגסט געשטאָרבענע פאָרשטעהער. די אַלע נייע פאָרשטעהער געהערען צו דער אָפּאָזיציאָן.

פאַר דעם קאָנגרעס! אַזוי רופט זיך דער ערשטער נומער פון די יודישע סעפּאַראַטיסטען. אין אַ גרויסען פּלפּול, וועלבען אַ קליינשטעדטעלדיגער רב'על וואָלט געמעגט מקנא זיין, סטאַרעט זיך דער פּאַרפאַסער (וועמען דער לעזער דערקענט שוין גלייך ביי די ערשטע ווערטער פון דעם תם'וואַטען שמייכעל אויף די ליפען און פון די פּאָעטישע ציטאַטען) אויפווייזען, אַז... ער ווייס אַליין ניט וואָס ער וויל. אונזער פּאַרטיי וואַרפט מען דאָרט אונטער אַנדערעם פאָר, אַז זי גיט אַרויס צו וועניג זשאַרגאָנישע ליטעראַטור. דעריבער האָבען זיי וואַהרשיינליך אַרויסגעגעבען דעם ערשטען נומער פאַר אַלעם אין פּויליש... מיר וועלען זיך מיט דעם אינטערעסאַנטען דאָקומענט בעשעפטיגען אין נעכסטען נומער. דערוויל אָבער זענען מיר מודיע דעם פערפאַסער פון דעם נומער (פּאַרדאָן, צוויי פערפאַסער: איינער האָט געשריבען דעם פּלפּול און דער צווייטער זיינע רעדעס, אָדער ריכטיגער זיין רעדע, וועלכע ער הזר'ט איבער זייט אַ יאָהר אויף אַלע פערזאַמלונגען) אַז מיר זענען גרייט איהם דעם נומער איבער זעטצען אויף יודיש, ניט אַזוי דערפאַר, ווייל מיר זענען בלינדע פאַנאַטיקער פון זשאַרגאָן ווי גראָסמאַן עט ק., נור גאָר איינפאַך צוליעב... צער בעל החיים.

די בעפעלקערונג פון רוסלאַנד. די ידיעות וועגען די נאַציאָנען זענען נעגרינ־דעט אויף די תשובות ביי דער פאָלקס-צעהלונג וועגען דער מוטער־שפּראַך. אַזוי ווי אויף די פראַגען וועגען דער מוטער־שפּראַך האָבען אַנדערע ניט אָנגעוויזען די נאַציאָנאַ־ליטעט פון זייערע מוטערס, נאָר זיי האָבען געזאָגט, אויף וואָסער שפּראַך זיי אַליין ריידען, זענען די צאָהלען אויסגעקומען ניט גאַנץ גענוי, און דאָס דאַרף מען האָבען אין זינען ווען מען בעטראַכט די סטאַטיסטיק פון די נאַציאָנען. איבעריגענס מוז מען זאָגען אַז קיין גרויסען ווערטה קאָן די ניט־גענויקייט ניט האָבען. דעם גרעסטען חילוק קאָן מען בעמערקען ביי דער יודישער בעפעלקערונג: לויט דער איינטיילונג אויף אמונות, קומט די צאָהל יודען אויס כמעט מיט 3 פּראָצ. מעהר ווי לויט דער איינטיילונג אויף נאַציאָנען.

די פאָלגענדע טאַבעלע ווייזט, ווי אַזוי די בעפעלקערונגען פון רוסלאַנד ווערען איינגעטיילט לויט די נאַציאָנען.

די הויפּטנאַציאָנען	די צאָהל מאַנסבילען און פרויען פון נאַציאָן	וויפיעל עס קומט אויס אויף יעדע 10,000 איינוו.
וועליקאַראַסען	55.667.469	4430
מאַלאָראָסען	22.380.551	1781
ביערלאָראָסען	5.885.547	468
ס"ה רוסען	83,933.567	6679
פּאָליאַקען	7.031.307	631
באלגאַרען	172.729	14
טשעחען	50.385	4
דייטשען	1.790.489	142
ליטווינען	1.210.510	96
זשמודינעס	448.022	35
לאָטישען	1.435.937	114
עסטען	1.004.738	80
מאָלדאַוואַנער און רומענער	1.121.669	89
גריכען	186.925	25
אַרמענער	1.173.096	93
יודען	5.063.156	403
פינען און קאָרעלען	3[illegible]1.169	28
וואָטיאַקעס	420.970	33
זיראַנער און גערמיעקען	258,309	20
מאָרדוואַ	1,023,941	81
זשערעמיסען	375 339	30
רוגרינער, אימערעטינער, מינגרעלער	1.336.448	106
קאַבאַרדיגער און אבחאַזער	170,672	13
טשעטשענער און אנד	819,576	65
טאַטען און טאַדזשיקען	445,453	35
קורדען און אָסעטינער	271,665	81
קירגיז־קייסאַקען	4,084.139	324
טאַטאַרען	3,737,627	297
באַשקירען און טעפּטאַרען	1.439.136	124
טשיוואַשען	843,755	67
טערקען	208,822	16
קומיקער און נאָגייער	147.488	12
טיורקען, קאַראַ-קירגיזען און אנד.	802.907	64
אוזבעקען	726,534	58
סאַרטען	968,655	77
טורקמענער	281,357	22
יאַקוטען	227,384	18
קאַלמיקען און בוריאַטען	479,111	33
טונגוסען	66,270	5
אַנדערע	637,667	55
ס"ה	125,640,021	

די אַרבייטער וועלט.

עס איז דאָ מיט וואָס שטאָלץ צו זיין. די אָרטיגע געווערקשאַפטליכע קאָמי־סיע אין בערלין האָט אַרויסגעגעבען אַ בעריכט פאַר דעם יאָהר 1904, פון וועלכען מיר געהמען אַרויס די פאָלגענדע ציפערן: די קאָמיסיע האָט אַרומגענומען דעם פאָריגען יאָהר 83 אָרגאַניזאַציעס מיט 174.192 מיטגליעדער, די שטאַרקסטע איז די אָרגאַניזאַציע פון די מעטאַלאַרבייטער (44.875 מיטגליעדער), ווייטער געהען די האָלץ אַרבייטער (18.705 מיטגליעדער), מולאַריעס (13.292 מיטגליעדער) און ז. וו. דער ערך פון די אָרגאַניזירטע אַרבייטער צו די ניט אָרגאַניזירטע איז אַזאַ: די אותיות גיעסער צעהלען 96 פּראָצענט פון כלל אין דער אָרגאַניזאַציע, די גלעזער דאָסזעלבע, שטיין אַרבייטער 88%, מולאַריעס 87%, מילנער 86%, ליטאָגראַפען 86%, זעצער 85% און ז. וו. אַלזאָ דאָס גרעסטע מעהרהייט געהער אָן די אָרגאַניזאַציע, סטרייקען איז אין געוועזע־נעם יאָהר געווען סך הכל 230, וואָס האָבען אַרומגענומען 33.464 אַרבייטער, עס האָט אָבגעקאָסט העכער $2^{1}/_{4}$ מיליאָן מאַרק, אויסער די פערלוסט פון פערדיענסט, וועלכער האָט אויסגעמאַכט $7^{1}/_{2}$ מיליאָן מאַרק, 118 סטרייקען האָבען זיך געענדיגט מיט אַ פאָלקאָמענעם זיעג, 55 מיט טהיילווייזען, און 51 פערשפּיעלטע. בעשולדיגונגען אום „סטרייקען אויסשרייטונגען“ איז געווען סך הכל 704, פון וועלכע נור 64 האָבען זיך געענדיגט מיט אַ פּסק וואָס האָט פער'משפּט. די איינקינפט פון דער אָרגאַניזאַציע האָט אויסגעטראָגען אין יאָהר 1904 העכער $4^{3}/_{4}$ מיליאָן מאַרק, די אויסגאַבען $4^{1}/_{2}$ מיליאָן מאַרק, פון וועלכע אַ גרויסער טהייל איז געגאַנגען אויף שטיצען פאַר אָהן אַרבייט געהענדע, קראַנקע, סטרייקענדע און ז. וו.

איך וועל דיר העלפען סאָסיע קרוין! איך וועל דיר ווייזען ווי צו אַרבייטען אויף דער מאַשין און מיר וועלען דעם געשעפט פיהרען אין איינעם.

סאָסיע איז אַ לעבעדיגע געוואָרען און האָט זיך נעזעצט ביי דער אַרבייט. וואו? ביי באַסיען נאַטירליך, ווייל ביי איהר איז דאָך געשטאַנען די מאַשין. הקיצור, סאָסיע האָט גאַנצענע טעג געאַרבייט אויף דער מאַשין; באַסיע איז אומגעגאַנגען ווי די בעל־הבית׳טע, גערעדט מיט די קונדען, געפיהרט די גרענדע און זיך אַלע ווײלע געקויפט אַ נייעם בגד, נייע מעבעל; און סאָסיע איז געווען אַ קאַבצן׳טע. אין גרונד אין סאָסיען געווען נאָך ערגער ווי פריהער, פריהער איז זי אַליין געווען איבער זיך די בעל־הבית׳טע, און איצט — וואָס אַ טאָג האָט באַסיע מיט איהר אַלץ מעהר געקאָמאַנדעוועט, און איהר אַלץ מעהר פערביטערט דעם לעבען. צוואַנציג מאָהל האָט זי שוין געקלעהרט וועגען מאַכען אויס שותפות און געהן נעהען פאַר זיך, אָבער די שטעטיל איז שוין צוגעוואָהנט געוואָרען צו געשטעפטע זאַכען און צו ביליגע פרייזען, און אָהן אַ מאַשין קען מען ניט אַזוי שטעפען, ניט אַזוי ביליג לאָזען.

ביטער און פינסטער איז געווען סאָסיען אויפ׳ן האַרצען. זי האָט זיך גענומען פרעגען פון וואַנען האָט באַסיע דאָס גענומען אויף די מאַשין? און זי האָט אַזוי לאַנג וועגען דעם געטראַכט און געפרענט ביז זי האָט דערוואוסט אַזאַ מין זאַך: באַסיעס פאַטער האָט סאָסיעס פאַטער אַמאָל בעשווינדעלט אין געשעפט, פשוט אַוועקגעכאַפט ביי איהם אַ פאָר הונדערט רובעל. דער שווינדלער איז געשטאָרבען און האָט איבערגעלאָזען אַ פאָר הונדערט רובעל ירושה פאַר זיין טאָכטער. ווי עס טרעפט אָפט, האָט זיך געמאַכט אַ שטיקעל שטערענים און עס האָט געדויערט אַ ביסעל צייט איידער באַסיע האָט צו דער ירושה געקענט צוקומען. ענדליך אָבער איז איהר דאָס געלד אָנגעקומען און זי האָט געקויפט די מאַשין.

ווען סאָסיע האָט זיך דאָס דערוואוסט האָט זי זיך געכאַפט פאַרן קאָפּ.— סטייטש, עס איז דאָך מיין מאַשין! — האָט זי געשריען. — איצט פערשטעה איך שוין וואָס פאַר אַ רחמנות באַסקע האָט אויף מיר. איך האָב איהר אָנצושטאָפען, אַליין ווער איך אויסגעריסען, און זי איז די פריטצע. נו, האָב איך גערעכענט: וואָס קען מען העלפען, אַז גאָט האָט איהר צוגעשיקט אַ מאַשין און מיר ניט. איצט אָבער זעה איך, ווי אַזוי גאָט האָט איהר צוגעשיקט... ס׳איז מיין מאַשין... מיין אייגענע מאַשין מאַכט מיר פאַר אַ דיענסט ביי איהר.

* * *

מיט די אַרבייטער איז די זעלבע געשיכטע ווי מיט סאָסיען; מיט די קאַפּיטאַליסטען — דיזעלבע ווי מיט באַסיען.

איידער עס זענען געווען מאַשינען צו דער אַרבייט, בשעת מען האָט גע־אַרבייט מיט איינפאַכע געצייג, איז קיין גרויסער אונטערשיעד צווישען איין בעל מלאכה און דעם אַנדערן ניט געווען. עס זענען געווען מייסטער, וואָס האָבען געהאַלטען מענשען; אָבער ערשטענס, האָבען די מייסטער אַליין דאָס רוב אויך געמוזט אַרבייטען, און צווייטענס — און דאָס איז דאָס וויכטיגסטע — יעדער בעל מלאכה האָט געהאַט אַ האָפנונג צו ווערען פאַר זיך אַ בעל הבית, די צוויי אָדער דריי טערמינען, וואָס אַן אַרבייטער האָט געמוזט דורכמאַכען, זענען גע־ווען אַ סטודיום. נאָך וועלכען מען איז געוואָ־ען מייסטער, ווערענדיג מייסטער, איז מען געווענליך פאַר זיך אַ בעל הבית, וואָרים דערצו האָט זיך געפאָדערט גאַנץ ווייניג: די געצייג זיינען געווען איינפאַכע און האָבען געקאָסט ביליג, און צוריכטען אַן איינענע־ ווערקשטאַט איז געווען זעהר לייכט.

מיט דער צייט האָט מען גענומען איינ־פיהרען מאַשינען. די מאַשינען מאַכען די אַרבייט פיעל שנעלער און בילינער. אבער מאַשינען קאָסטען פיעל געלד, ניט יעדער איז אומשטאַנד דאָס צו קויפען. דא אבער וואו עס איז איינ־געפיהרט מאַשינאָווע אַרבייט, נילט דאָס רוב שוין קיין האַנד אַרבייט ניט. די האַנדאַרבייט קומט אויס אַזוי פיעל טהייערער, אַז זי קען מיט די מאַשינאָווע אַרבייט ניט קאָנקורירען.

די קאַפּיטאַליסטען האָבען די מאַשינען. די אַרבייטער האָבען זיי ניט. וואָסזשע זאָלען די אַרבייטער טאָהן: אַליין זייער שטעטיל בעשטעהן קענען זיי ניט. זיי שטאַרבען פון הונגער. זיי זענען געצוואונגען צו געהן צו דעם וואָס האָט יאָ מאַשינען — צו דעם קאַפּיטאַליסט. דער קאַפּיטאַליסט מאַכט זיך פאַר אַ צדיק און זאָגט אַז ער גיט דעם אַרבייטער פון וואַנען צו לעבען — ער מיינט דעם אַרבייטערס טובה, זאָגט ער בנעימות.

„קאַפּיטאַל און אַרבייט זענען שותפים" — אַזוי שרייבען אימער די קאַ־פּיטאַליסטישע צייטונגען. די קאַפּיטאַליסטען מיט זייערע מאַשינען, און די אַר־בייטער מיט זייער אַרבייטסקראַפט, און וואָס עס קומט אַרוים טהיילט מען זיך. אַזוי איז זייער פשט. נור די קאַפּיטאַליסטען געהן אום פוסט און פּאַס, די אַר־בייטער האָרעווען און רייסען קריעה; די קאַפּיטאַליסטען פיהרען די גרינגע, געהען געפוצט, לעבען אַ גוטען טאָג, די אַרבייטער זענען זייערע קנעכט, לעבען אין צרות, אַ דחקות, אין שטענדיגע גויטה; די קאַפּיטאַליסטען ווערען אַלץ רייכער און פעטער, די אַרבייטער אָרימער און מאַגערער.

די אַרביימער, וואָס פערשטעהען ניט, וואָס דענקען ניט נאָך, מיינען, אַז דאָס אַלץ איז אַ גאָט זאַך. זיי קלעהרען זיך, אַז גאָט האָט דעם קאַ־פּיטאַליסט צוגעשיקט זיינע מאַשינען און אַז עס מוז אַזוי זיין, — סיידען בעטען ביי גאָט, ער זאָל דעם אַרבייטער אויך העלפען. די אַרבייטער אָבער וואָס דענקען יאָ, זעהען זיך אַרום, אַז די מאַשינען מיט די פאַבריקען, — די גאַנצע קאַפּיטאַלען, געהערען אייגענטליך צו די אַרבייטער. זיי זעהען זיך אַרום, אַז דאָס אַלץ האָבען געשאַפען אַנדערע אַרבייטער, וועלכע די קאַ־פּיטאַליסטען האָבען בע־אַבוועט. פון על חט איז מען ניט פטור; פון פוסט־שלאָגען, וואָס איבער זיי שטעהען איצטער און קלאָגען עטליכע אָרימע שטיקלעך נשמות, שעלטענדיג קעסלען מיט קללות און חרמות. דאָס האַרט ניט אייך, טהוט זאָגאַר אויף מלחמות, סיי צוליעב גאָלד, סיי צו נעמען נקמות, סיי אום צו קריגען אַ בענדעל, אַ ין אָרדען; מעדר ניסט אַליין זאָלט איהר קיינעם ניט מאָרדען.

לא תנאף.

אונציכט זאָלט איהר, זיהן, ניט טרייבען מיט ווייבער, וועלטליכע צנועות און הימלישע הייבער, איהר קריענט נענוג איבערגעבענע לייבער, וועלכע דער הונגער, דער טונענד פערטרייבער, ברענגט אויפ׳ן מאַרק צו פערקויפען פערדינגען, פיעלע פון זיי קענען שפיעלען און זינגען (אָפט אַזאַ ניגון, וואָס קען ארויסדרינגען טרערין פון אוינ, מאַכען הערצער צושפרינגען, אָבער דאָס שאַט ניט אַז איהר זאָלט זיי דינגען), לאָזט וועגען דעם נור די גלאָקען ניט קלינגען, הייסט אין אַ פאַסטקע פון זילבער זיי ברינגען, געלד וועט צו בלייבען געטריי אייך זיי צווינגען, דאַנקט מיר גאָט מאַמאַ׳, מיין גילדערנעם טהראָן, איך בין דער פאָטער פון פראָסטיטוציאָן, טשעפּעט נור שכנים ניט, ווייט מיר געשייט, לאָז מען אייך האַלטען פאַר עהרליכע לייט.

לא תגנוב.

פראָסטע גנבה זאָלט איהר ניט בעריהרען, דאָס קען צו קי׳ן זאַך חוץ תפיסה ניט פיהרען. איהר, רייכע מענער, זאָלט זיך ניט פערשמירען מיט אַ כאַפּ לאַפּ וועלכע פּאַסט ניט פאַר גבירען, דאַן איז אייך שווער דער אַליין־מאַנעווירען, דאַבען אַ שותף הייסט ווידער האַלבירען. דיעזעס לאָזט איבער צום גנב הקטן, אידר אַליין נעמט זיך צו גרויסע באַנקראָטען, דאַכט זיך איהר ווייט מיינע קינדער גראָטען, זעהט נור צו טאָן ווי איך האָב געבאָטען, שפּיעלט מיר אין טאַקט אַ שפּיעלט נאָך די נאָטען. דאַן וועט ניט טרעפען קיין שום מעשה־שטן; אויך קענט איהר ווערען מיט גאָלד אָבגעשאָטען, ווען איהר זאָלט טראָטען אין אַמעריקאַ גרינדען: פרייע נאַציאָנען לאָזען זיך שינדען; פלעכטען די שטריק, זאָגאַר וועלכע זיי בינדען. איין זאַך פּעיבאָט אַ׳ך אש ולהבים, וייט מיר ניט קינדער קיין פראָסטע גנבים.

לא תענה.

זאָגט ניט אַנטקעגען אַ פריינד פאַלשע עדות, זאָגט אויך ניט אויס פון זיין חדר קיין סודות; איהר, אַלע רייכע, האָט איין אינטערעס: איהר מוזט פעראייניגט זיין געגען פראָגרעס. טאָמער פערוויקעלט זיך אין פראָצעס — איינער פון אייך, טאָר מען ניט אויף אַ נס וואַרטען ער זאָל אַרויסגעהן אַ ריינער, אָבער זיין געגען איהם דאָס טאָר ניט קיינער, דאָס וואָלט פאַר בלאָטע אַליין זיין געמיינער. פאַלש מענט איהר זאָגע׳, אַלס קאַפּיטאַליסטען, עדות נור געגען די סאָציאַליסטען, מחמת זיי ווילען מיין טעמפּעל פערוויסטען, אָבער איין חבר אַנטקעגען דעם צווייטען טאָר ניט אפילו דעם אמת פערברייטען.

לא תחמוד.

לאָז ניט געלוסטען אייך עמעצינס רינדער, עמעצינס דיענער, מעטרעסען און קינדער; וואַרפט אַזאַ חשק אַוועג וואָס געשווינדער, אויב איהר ווילט ווייטער (ווי היינט) זיין די גרינדער פון נייע טעמפּלען פאַר מיר אייער גאָט, טעמפּלען ערהאַבענע אין יעדער שטאָדט. אייך דאַרף געלוסטען דעם צווייטענס מיליאָנען, ראָטהשילדס איינענס און זובאַטאָווס שפּיאָנען; ניקאָלאַי׳ס באַנדיטען און קרופּס קאַנאָנען; אָבער אַ קלייניגקייט טאָרט איהר ניט וועלען; און דאָס איז אַלץ, וואָס איך האָב צו בעפעהלען.

אמת.

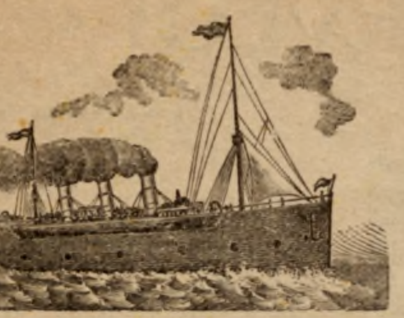

Do Ameryki i Kanady!

przeprawia najtaniej i najlepiej pospiesznymi i pocztowymi, wprost bez żadnego przesiadania z okrętu na okręt:

Generalny agent

M. G. Freudberg, ANTWERPIA 10 Van Leriusstraat (Belgia)

Odjazd do **Nowego Yorku** co sobotę; do **Kanady** co 10 dni! Wikt najlepszy, usługa staranna.

Niechaj nikt pierwej nie jedzie za morze, zanim od tej Agencyi nie otrzyma wyjaśnień i cennika, który wysyła się chętnie i darmo.

Darmo i opłatnie otrzyma każdy mój bogato

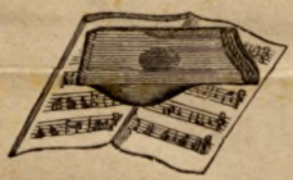

illustrowany cennik **instrumentów muzycznych oraz różnych zabawek**

A. Scheuer, Kraków

ulica Grodzka L. 59/6.

די ביליגסטע בעצוגסקוועללע

אין נ טען איהרען, גאָלד און זילבער, ביזשוטערי, אוהרען-בעשטאנד-טיילע אין ווערקציינע, ווי אייך מוזיק-אינסטרומענטע איזט ביי

IGNATZ CYPRES, Krakau

FLORYANERGASSE 49.

איינע ניקעלטאַשענאוהר מיט 36 שטיק פרימא ווערקע מיט אויס-שריפט ,סיסטעם ראָסקאָפּף' מיט דרייאיעהריגער גאַראַנטיע זאמט שענער ניקעלקעטע און לעדערבייטעל פל. 1.95.

ביי אבנאהמע פון דריי שטיק פל. 5.50, זעכס שטיק פל. —.10.

רייך איללוסטרירטער פרייז-קוראַנט מיט 800 אבבילדונגען גראטיס און פראַנקאָ.

אגענטען ווערדען געזוכט!

די אידישע ארבייטער ביבליאטעק

פון

דער פוילישער סאָציאַליסטישער פּארטיי.

גן-עדן התחתון. פרייז: 2 העלער.
קאוטסקי. די אונאבהענגיקייט פון פוילען. פרייז: 10 „
פייגענבוים. ווי קומט א יוד צו סאָצ.? פרייז: 20 „
א. ווראנסקי. די אידען אין פוילען. פרייז: 10 „
ש. דיקשטיין. פון וואָס איינער לעבט. פרייז: 20 „
וואָס יעדער אַרבייטער דאַרף וויסען און גערענקען. 30 „
ליעבקנעכט. די וואהרהייט איבער דעם סאָצ. 30 „
די אַרבייטער רעוואָלוציאָן. פרייז: 15 „
א. דעמבסקי. סטאַניסלאַוו קוניצקי. פרייז: 10 „
ם. מיכלזאָהן. הערשעל דער שנייווער. פרייז: 10 „
לאַטארניק. יאראָסלאַוו דאָמבראָווסקי. פרייז: 10 „
שפּיאָן. פרייז: 15 „
לאַטאַרניק. די גרויסע פראַנצויזישע רעוואָלוציאָן. 20 „
ב. א. י. לודוויג ווארינסקי. פרייז: 20 „
אַמעריקאַנער. פּיל יפינא פלאסקאָוויצקאָ. פריז: 10 „
אַרבייטער געדיכטע. פרייז: 30 „
ב. א. י. אוגוסט בלאַצקי: פרייז: 10 „
אַ קלאָרער ענטפער (ביילאַגע צום 8-טען נומער „אַרבייטער"). פרייז: 15 „
די אַרבייטער סאָלידאריטעט און דער קאַמפּף אום דאזיין. פרייז: 10 „
פערדינאַנד לאַסאַל. פרייז: 15 „
מ. מיכלזאָהן. טאדעאוש קאָשציושקאָ. פרייז 20 „
ב. פייגענבוים. דער רעכטער וועג. א ויכוח וועגען די פוילישע סאָציאַליסטיש פארטיי און איהרע פאָדערונגען, אין צוויי טהיילען. פרייז: 80 „

די אַלע בראָשורען ווי אויך אַלע פוילישע אויסגאבען פון פ. פ. ס. זיינען צו בעקומען אין דער אדמיניסטראציאָן פון „פשעדשוויט" Kraków, Grodzka 50.

Ostrzeżenie!

przed bezwartościowemi naśladownictwami!

KUNEROL

z poręczen. najczyściejszy tłuszcz roślinny z orzechów kokosowych zawierający 100% tłuszczu. — Żądać „KUNEROLU“ w każdym lepszym handlu spożywczym. Do miejscowości, gdzie niema „KUNEROLU“ wysyłamy na próbę około 5 kilogr. brutto po cenie Kor. 6·50 opłatnie do każdej stacyi poczt austr. węg. za zaliczką. — Dla hurtowników specyalne ceny. Broszurki i świadectwa lekarzy darmo.

Najstarsza i największa fabryka tłuszczu roślinnego w monarchii

Emanuel Khuner & Sohn

Wien, XIV/2.

Proszę zawsze żądać **Wyrobu krajowego!**

Munka oszczędzające, jędrne mydło

z „nosorożcem“ lub „kosą“

z Pierwszej Galicyjskiej Parowej Fabryki **mydła i świec**

Szymona Munka w Żywcu

(Założonej w roku 1846) Próbki i cenniki darmo.

פֿון פראווינץ.

פֿון נייסאנדעץ שרייבט מען אונז: ווי די ציוניסטען אונטערשטיצען די יודישע אָרימע קלאסע קען מען זעהן אַט פֿון דעם פֿאקט: ווען עטליכע רוסישע דעזערטערען זענען געקומען נאך נייסאנדעץ האבען זיי זיך בעגעבען צום ציוניסטישען פֿעראיין נאָך אונטערשטיצונג. מען האָט זיי אבער גענומען שיקען פֿון איין אָבמאן צום צווייטען און פֿון 2-טען צום 3-טען, ביז זיי האבען געטראָפֿען צו שמעיה שוס, וועלכער האט זיי געפֿיהרט אין אונזער סאָציאַליסטישען פֿעראיין, וואו עס געפֿינען זיך 95 % קריסטען און 5 % יודען און יעדער איינער האט בעקומען צו מינדעסט 8 קראנען. אזוי זעהט אויס די ליעבע פֿון די ציוניסטען צום יודישען פֿאָלק.

* * *

איך וויל אייך פֿאָרשטעלען ווי אַ קראנקען קאַסע זעהט אויס ווען זי איז נישט אין די הענד פֿון ארבייטער. אין דער נייסאנדעצער קראנקען קאסע ברויכ'ן צו זיין לויט שטאטוט 6 ארבייטער און 3 ארבייטסגעבער, איז איז ביי אונז קוים דאָ 4 ארבייטער און 5 ארבייטסגעבער חאטש עס בעדאַרף צו זיין 6, און 3, און דאס טהוען זיי כדי די אַרבייטסגעבער זאללען האבען די מאיאָריטעָט און אז קיין ארבייטער זאל גאר קיין רעכט נישט האבען חאטש די קאסע איז פֿאר זיין געלד. מיר האבען שוין דאגעגען פראָטעסטירט צו דער בעצירקסהויפטמאנשאפֿט. ליידער דער בעצירקסהויפטמאן איילט זיך נישט צו אַ זעלכע זאכען דעם ארבייטער צו אונטערשטיצען, זיין ציעל איז נור סאציאַליסטישע פֿערזאמלונגען אויפֿצולעזען און די פראפּינאַציאן צו אונטערשטיטצען.

די רעוואלוציאנערע בעוועגונג אין רוסלאנד.

און אין רוסיש-פוילען.

די קאנטער-רעוואלוציאָן אין ווארשא. אַס ענדרע זענען אָנגעקומען בעריכטען אין די סאָציאַליסטישע צייטונגען איבער די לעצטע פאַסירונגען אין ווארשא. מיר מיינען דאָ דאָס צושטערען און צו ברעכען די וואוינונגען פֿון די מענשען-הענדלער. ניט קוקענדיג אויף דעם, וואָס די גאַנצע בורזשואַזע פרעסע האָט עס ארויפגעליינט אויף די סאָציאַליסטען, האָט זיך אונז ניט געוואָלט גלויבען, אַז אַ סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציע זאָל אַזוינס אָרגאַניזירען. מיט שלאָגען און ברעכען די בית הזונים וועט מען די פראָסטיטוציאָן ניט אָבשאַפֿען, ריכטיג ווי מיט שלאָגען די פֿאַבריקאַנטען וועט מען די אויסבויטונג ניט אָבשאַפֿען. איצט האָט זיך אויסגעוויזען אַז מיר האבען געהאַט רעכט. דער קאָרעספאָנדענט אין „גאַפּרזוד" און אין „פּאָסליעדניע איזוועסטיע" שטימעןביידע, אַז ניט פּ. פּ. ס. און ניט דער „בונד" האבען דעם פּאָגראָם ניט אָרגאַניזירט, אַז דאָס אָרגאַניזירט די פּאָליציי, כדי אָבציהען זיי פֿון דער רעוואלוציאָנערען טהעטיגקייט, כדי אויסלאַדעווען זייער ענערגיע נעגען זייער קלענסטען שונא און ניט געגען גרעסטען — רוסישען צאַראַט. דערמיט ערקלערט זיך, וואָרום די פּאָליציי האָט אַנפֿאַנגס נאָר ניט געשטערט. איצט גיבען מיר נאָך'ן „פֿריינד" עטליכע פּרטים:

מיטוואָך, אַ זיינער 7 אין אָוועגד, האָט זיך אויסגעקליבען אַ גרויסער עולם נעבען דעם האָטעל „פּרעטאָריאַ" אניף זיעלנאַ גאַס, וואָס איז בעוואוסט אלס אַנ'ערטעלע אויף אויפֿציקומען זיך, וואו די „אלפֿאָנסען" האָבען זייער קלוב. דאָס גאַנצע האָטעל איז געוואָרען צוהאַקט אויף ברעקלעך. פֿון דאָרט איז אַוועק די מחנה פֿון 700 מאַן אין דער ריכטונג פֿון פרוזשנאַגאַס, דאָרט האָבען זיי אָנגעטראָפֿען אַ גאַנצע באַנדע בעוואָפֿענטע „אַלפֿאָנסען", וועלכע האָבען זיך פֿערטיידינט. דאָ האָט זיך אָנגעהויבען אַנ'אמת'ע מלחמה וועלכע האָט זיך גלייך פֿערשפּרייט אויף'ן גזיבאָוו, אייזערנעם טויער און קראָכמאַלנאַ. אין דעם הויז נומער 2 אויף דער גאַס נעפֿינט זיך נאָך אַזאַ „הייזעל" — דער טראַקטיר פֿון נאָך. דער עולם האָט צוברעקעלט אַלץ, וואָס ס'האָט זיך געפֿונען אין דעם טראַקטיר, אַלע געפֿעס, אויסגענאַסען אַלע געטרענקען און געטיילט מכת-רצח אַלע „געסט". אסך זענען פֿערוואונדעט געוואָרען. דאָס איינענע האָט זיך געטהון אויף נאַלעווקי און דזיקאַ.

דעם שוואַרצ'ן סוף האט אויך געהאַט דער רבי פֿון דער באַנדע „אַלפֿאַנסען" — סוראַוויטש (קראָכמאַלנאַ, 8), פֿון זיין גאַנצער וואוינונג האט מען געמאַכט אַ באַרג אַש. דער 18-יעהריגער יאסעק ראַזענמאַן איז געפֿעהרליך פֿערוואונדעט און ס'איז ניטאַ קיין האָפֿנונג, ער זאל בלייבען לעבען.

אויף גאַנץ זיעלנאַ האט מען אַלע „הייזער" פֿערניכטעט, די מעבעל צוהאַקט, פּאַפּיער-געלד צוריסען און ארויסגעוואָרפֿען דורך די פֿענסטער אינאיינעם מיט די פֿעדערן. בכלל מוז מען זאָגען, אַז קיין שום זעלבסט-נוצען נישט אין געלד און נישט אין אנדערע זאכען האט זיך דער המון נישט ערלויבט, אין עטליכע ערטער האט מען געפֿינען בריליאַנטען, האט מען זיי צוהאַקט אין שטיינער אויף קליינע ברעקלעך פֿאַר די אויגען פֿון דעם גאַנצען פּובליקום. ווי נור דער המון האט געזעהן אין אַ הויז, אַז דאָרט זענען קיין „אַלפֿאַנסען" ניטאַ, זענען זיי רוהיג אוועקגעגאַנגען און קיינעם ניט געטשעפּעט.

אויסער די „אַלפֿאַנסען" האבען נאָך געהאַט די מפּלה די בעריהמטע גנבים, פֿון וועלכע ס'איז שוין געווען שווער אויסצוהאַלטען.

אַלע ערטער וואו די „אַלפֿאַנסען" פֿלעגען זיך צונויפֿקומען, אַלע האָטעלען וואס זיי האבען זיך איינגעאָרדענט, אַלע הייזלעך וואו זיי פֿלעגען טרייבען זייער נידערטרעכטיגען האַנדעל, — אַלץ איז געוואָרען פֿערניכטעט. דער „פּאָגראָם" האט זיך פֿערשפּרייט אויף די גאסען: גזיבאָוו, מיראָווסקאַ, פּרוזנאַ, דזיקאַ, דזיעלנאַ, נאָוואָ-קאַרמעליצקאַ, נאָוואָליפּקי, פּאַוויאַ, מילאַ, וואָלינסקאַ, טוואַרדאַ, פּאַנסקאַ, ווריִלקאַ א. ז. וו.

וויערא זאַסוליטש האַלט ביים שטאַרבען. די טרויריגע נאַכריכט האט געבראַכט דער טעלעגראַף פֿון גענעוו. וויערא זאַסוליטש איז היינט איינע פֿון די בעריהמטסטע מיטגלידער פֿון רוסלענדער סאָצ. דעמ. פּאַרטיי... איהר נאָמען איז געוואָרען פּאָפּולער אין איראָפּאַ צוליעב דעם אַטענטאַט וואס זי האט אויסגעפֿיהרט אויף טרעפּאָוו'ען אין 1878. יאָהר, ווייל ער האט געפּייניגט אין שליסעלבורג אַ סטודענט ביז ער האט זיך גענומען דאָס לעבען. דאָס געריכט האט זי בעפֿרייט, און פֿון דאַן האט מען שוין די פּאָליטישע פֿערברעכער געמשפּט אין אַדמיניסטראַטיווער אָרדנונג. פֿון דאַן אָן איז זי געווען אין אויסלאַנד. אַ גענויערע ביאָגראַפֿיע וועלען מיר ברענגען אין איינעם פֿון די נעכסטע נומערן.

אַלץ אויפֿ'ן אַלטען שטייגער. — „וואָלאַדיוואָס. ליס." שרייבט, אַז אין וואָלאַדיוואָסטאָק איז איצט דער עולם שטאַרק אויפֿגעבראַכט דערפֿאַר, וואס מען האט אָבגעגעבען אין פּאָדריאַד איינעם אַנ'אויסגעדינטען פּלאַטס-אָפֿיציר דאָס צושטעלען שטיין-קויהלען פֿון די קויהלען-גרובען אין דעם יס-אויסנום. דעם פּאָדריאַטשיק צאָהלט מען 28 קאָפּ. פֿון פּוד און אַנדערע סוחרים האבען געוואָלט צושטעלען די קויהלען צו 8—10 קאָפּיקעס אַ פּוד. מען ריכט זיך, אַז ווענען דעם וועט דערוועקט ווערען אַ פּראָצעס, דורך וועלכען עס וועלען ענטדעקט ווערען פֿיעל אַזוינע ענינים.

מאַניפעסטאַציעס אין פּעטערסבורג. די גרויסע מפּלה פֿון דעם רוסישען פֿלאָט האט שוין געבראַכט רעזולטאַטען דער רעוואלוציאָנערער בעוועגונג, דער פֿלאָט איז געווען אַ סטראַשאַק פֿאַר די רעוואלוציאָנערען. איצט איז שוין פֿון פֿלאָט געבליבען נור אַ זכר.. און געפֿענגניש. די אַרבייטער בעוועגען זיך אַלזאָ שוין ווידער. די איצטיגע לאַגע איז פֿיעל עהנליך צו דער לאַגע נאָך דער קאַפּיטולאַציע פֿון פּאָרט-אַרטור. די פּעט. טעל. אַג. מעלדעט, אַז דעם שבת, דעם 3-טען יוני אַרום 8 אבענדס האָבען אַן ערך פֿון 15000 אַרבייטער נאָך אַנ'אַבגעהאַלטענער פֿערזאַמלונג מיט פּערנאַנדערגעוויקעלטע רויטע פֿעהנער און מיט רעוואלוציאָנערע געזאַנגען דורכגעצויגען פֿון פֿאָרשטאָדט צו פּאָליטעכנישען אינסטיטוט, פֿאַר דעם אינסטיטוט האבען זיך אָבגעשטעלט קאָזאַקען און רייטענדע מיליטער, בעגיטצענדיג שווערדען און נאַהייקעס. די אַרבייטער האבען זיך געוועהרט מיט שטיינער און שטעקענס. דער געשלעג האט געדויערט אַ שטונדע, נאָכהער האט זיך דער עולם צעשפּרייט איבערלאָזענדיג 22 שווער פֿערוואונדעטע און 40 לייכט פֿערוואונדעטע. פֿערוואונדעטע קאָזאַקען און פּאָליציאַנטען—15. לויט פּריוואַטע בעריכטען אָבער זענען דאָ העכער צעהן אַרבייטער געטויטעט. די אַרבייטער זענען זעהר אויפֿגערעגט. עס איז גאַנץ מעגליך, אַז עס זאָלען זיך איפּט איבערחזר'ען די געשעהענישען פֿון 22 יאַנואַר, נור שוין אָהן גלחים.

בריעף קאסטען.

אונזערע קאָרעספּאָנדענטען פֿון דער פּראָווינץ, וועלכע האָבען אונזער גאָר איינפֿאַך די לעצטע עטליכע וואָכען פֿערשאָטען מיט קאָרעספּאָנדענצען בעטען מיר זעהר איבער דעריבער, ווייל מיר האָבען אַ גרויסע טהייל ביים בעסטען ווילען ניט געקענט דרוקען אַנפֿאַנגס, — צוליעב אָרטמאַנגעל און נאָכהער, ווייל זיי זענען שוין געווען צו אַלט. מיר בעטען דעריבער צו שרייבען מעגליך קורץ און זאַכליך.

Przez Wysokie ck. Namiestnictwo koncesyon.

Biuro PODRÓŻY Zofii Biesiadeckiej

Oświęcim (dworzec)

sprzedaje bilety okrętowe

do Ameryki

I., II. i III. klasy dla parostatków pospiesznych, oraz bilety kolejowe dla kolei północno-amerykańskich we wszystkich kierunkach.

Ceny ściśle według taryf okrętowych i kolejowych

Bilety okrętowe do Kanady

i bilety kolejowe kanadyjskie.

Prospekty darmo i opłatnie.

Zofia Biesiadecka

Oświęcim.

צו בעקומען אין אלע גרעסערע געשעפטען

PARVEOL

!!

די ריינסטע

גוואראנטירטע

פפלאנצונגס

פוטער

פארטרעט פאלשטענדיג

דאס נאטירליכע פוטער.

נויטהיג אין יעדער יודישער

קעך צום קאכען, פרעגלען

און באקען.

און דער פאבריק פון יאג. וינגער אין ביעלסק (עסטרייכישע שלעזיען).

דער גענ. פערטרעטער פיר גאליציען און בוקאווינא:

Simon Loria, Kraków, Sebastayna 20.

Tajny memoryał kuratora warszawskiego Szwarca

w sprawach szkolnych

Cena 1 kor. Cena 1 kor.

Strejk polityczny w Królestwie Polskiem

Cena 2 kor. Cena 2 kor.

Do nabycia we wszystkich księgarniach oraz administracyi „Naprzodu“ i „Przedświtu“ (Kraków, Grodzka 50). Zwracający się wprost do administracyi, nie ponoszą kosztów przesyłki.

Do

Ameryki!

jakoteż do innych zamorskich krajów przeprawia najtaniej powszechnie znana firma

B. Karlsberg, Hamburg

Ferdinandstr. 15.

☞ Nim kto szyfkartę kupi, niech porówna moje ceny z cenami agentów okrętowych.

F. MISSLER, BREMEN.

CESARSKIE PAROWCE

„Kaiser Wilhelm II.“ 215 metrów długi
„Kronprinz Wilhelm“ 202 metrów długi
„Kaiser Wilhelm der Grosse“ 198 metrów długi

jadą z Bremy do Nowego Yorku 6 do 7 dni.

Odjazd we wtorki.

Cesarskie parowce jadą tylko z Bremy, kto więc chce cesarskimi parowcami jechać, **może zupełnie swobodnie bez przeszkody podróżować**, nikt nie ma prawa zabronić mu tego. Każdy powinien już w domu postanowić w jakim kierunku jechać zamierza i nie powinien w drodze dać się namówić, lub odwieść od swego zamiaru.

Każdy ma swoją wolną wolę i może za swoje pieniądze podróżować dokąd chce.

W każdym jednak razie należy się zawczasu postarać o miejsce na statku, a dla zapewnienia tegoż należy wcześnie nadesłać na mój adres 20 koron zadatku.

F. Missler, Bremen, Bahnhofstrasse 30.

Skład Piwa Karwinskiego

Jego Eksc. hr. Larisch-Mönnich'a

Kraków, ul. Poselska 15 — Telefon 431

poleca P. T. Publiczności swoje wyśmienite piwa

jako specyalność

PIWO ZDROWOTNE

à la Kulmbachskie

(Granatbräu)

I PIWO CESARSKIE

à la Pilzneńskie, beczkowe i butelkowe.

jako specyalność

Wysyłka do domu. — O liczne zamówienia uprzejmie uprasza

Skład Piwa Karwińskiego

Wydawca i odpowiedzialny redaktor **Ignacy Gross.** Z drukarni Józefa Fischera w Krakowie